Instanța de fond: Judecătoria Chișinău sediul Rîșcani (jud. Violeta Chisilița)
Dosarul nr. 3a-1530/24 (2-23006913-02-3a-09122024)

Republica Moldova
Curtea de Apel Centru
D E C I Z I E

17 iunie 2025 mun. Chişinău

Colegiul Civil, Comercial şi de Contencios Administrativ al Curţii de Apel Centru

Având în componenţa sa:
Preşedintele şedinţei, judecătorul Mîra Ghenadie
Judecătorii Dașchevici Grigore şi Bostan Angela
Grefier Mazurchevici Maria

Judecînd în şedinţă publică, cererile de apel declarate de Nadejda Dicusară și de Casa Națională de Asigurări Sociale asupra hotărârii Judecătoriei Chișinău sediul Rîșcani din 03 iunie 2024, adoptată la acțiunea în contencios administrativ depusă de Nadejda Dicusară împotriva Casei Naționale de Asigurări Sociale cu privire la anularea actului administrativ individual de respingere a solicitării și obligarea emiterii actului administrativ favorabil,

C O N S T A T Ă:

Obiectul acțiunii, circumstanțele cauzei.

La 13 ianuarie 2023, Nadejda Dicusară a depus acțiune în contencios administrativ împotriva Casei Naționale de Asigurări Sociale cu privire la anularea actului administrativ individual de respingere a solicitării și obligarea emiterii actului administrativ favorabil.

În motivarea acțiunii reclamanta a indicat că, a fost angajată la ***** în calitate de vânzător din anul 2012, unde a lucrat și ziua și noaptea în chioșcurile companiei menționate. S-a adresat la Inspecția Muncii, deoarece angajatorul nu achita salariul la timp, în urma căreia a fost eliberată din serviciu. Nefiind de acord cu eliberarea din serviciu, s-a adresat cu cerere de chemare în judecată împotriva ARL „Cosicon”. Prin urmare, Judecătoria Chișinău (sediu Centru) la data de 21.10.2015 a emis hotărârea prin care a a obligat societatea să-i plătească salariu neachitat. Prin decizia Curții de Apel Chișinău din 07.04.2016 s-a casat hotărârea

Judecătoriei Centru, mun. Chișinău din 21.10.2015, s-a admis parțial cerința Nadejdei Dicusară cu privire la încasarea salariului restant pentru munca prestată suplimentar pentru anul 2013 ca întemeiată, s-a încasat din contul ***** în beneficiul Nadejdei Dicusară suma de 39178,25 lei cu titlu de salariu restant a muncii prestate suplimentar pentru anul 2013, în rest a fost menținută hotărârea Judecătoriei Centru, mun. Chișinău din 21.10.2015.

Reclamanta a mai menționat că, în anul 2021 s-a adresat în judecată cu acțiune prin care a solicitat să-i fie incluși în stagiu perioada lucrată după pensie de la eliberarea din serviciu, acțiune care a fost declarată în final inadmisibilă pentru nerespectarea procedurii prealabile. În acest context s-a adresat la CNAS, cu solicitarea de a include anii în care a fost eliberată nelegitim din serviciu, 2013-2014, 2015, 2016, în stagiul de cotizare, dar a primit refuz.

Solicită reclamanta, Nadejda Dicusară, obligarea Casei Naționale de Asigurări Sociale să includă în stagiul de cotizare perioada anilor 2013-2016, cu recalcularea și achitarea reclamantei pensia ce urma să fie plătită de la data stabilirii ei.

Prin încheierea Judecătoriei Chișinău sediul Rîșcani din 09 noiembrie 2023, în proces a fost atras SRL „Cosicons", în calitate de terț.

<u>Hotărîrea instanței de fond ce constituie obiectul apelului.</u>

Prin hotărârea Judecătoriei Chișinău sediul Rîșcani din 03 iunie 2024, a fost admisă acțiunea în contencios administrativ înaintată de Nadejda Dicusară împotriva Casei Naționale de Asigurări Sociale cu privire la anularea actului administrativ individual de respingere a solicitării și obligarea emiterii actului administrativ favorabil.

S-a anulat decizia Casei Teritoriale de Asigurări Sociale ** nr. *****din 03 februarie 2021 și decizia Casei Naționale de Asigurări Sociale nr. ***** din 27 decembrie 2022 emisă la soluționarea cererii prealabile.***

S-a obligat Casa Națională de Asigurări Sociale să emită actul administrativ individual, prin care să dispună stabilirea și achitarea pensiei Nadejdei Dicusară, cu includerea în stagiul de cotizare a perioadei 11 noiembrie 2013 – 21 octombrie 2015.

În rest, acțiunea s-a respins.

<u>Verificarea întrunirii condițiilor de admisibilitate a apelului.</u>

Invocând ilegalitatea hotărârii instanței de fond, la 20 iunie 2024, Nadejda Dicusară și la 12 iunie 2024 Casa Națională de Asigurări Sociale au declarat apel asupra hotărârii Judecătoriei Chișinău sediul Rîșcani din 03 iunie 2024.

În conformitate cu prevederile art. 232 alin. (1) Cod administrativ, apelul se depune la instanţa de judecată care a emis hotărîrea contestată în termen de 30 de zile de la pronunţarea dispozitivului hotărîrii, dacă legea nu stabileşte un termen mai mic. Instanţa de judecată care a emis hotărîrea contestată transmite

neîntîrziat apelul împreună cu dosarul judiciar, după motivarea hotărîrii, instanţei de apel.

Din materialele cauzei rezultă că, la caz dispozitivul hotărîrii instanţei de fond a fost pronunţat public la 03 iunie 2024, iar cererile de apel au fost depuse la 20 iunie 2024 și la 12 iunie 2024, prin urmare Completul judiciar constată că, apelul declarat de Nadejda Dicusară și apelul declarat de Nadejda Dicusară au fost depuse în interiorul termenului legal.

Potrivit art. 232 alin. (2) Cod administrativ, *motivarea apelului se prezintă la instanţa de apel în termen de 30 de zile de la data notificării hotărîrii motivate. Dacă se depune împreună cu apelul, motivarea apelului se depune la instanţa de judecată care a emis hotărîrea contestată.*

În speță, hotărîrea motivată a fost comunicată Casei naționale de Asigurări Sociale la data de 6 noiembrie 2024, iar motivarea apelului a fost depusă la 29 noiembrie 2024, adică cu respectarea prevederilor art. 232 alin. (2) Cod administrativ.

Nadejda Dicusară a recepționat hotărîrea integrală la 22 noiembrie 2024 (f.d.125), iar motivarea apelului a fost depusă la 25 noiembrie 2024, deasemenea cu respectarea prevederilor art. 232 alin. (2) Cod administrativ.

Argumentele apelantului vis-a-vis de pretinsa ilegalitate a hotărîrii atacate cu apel.

În motivarea apelului, Nadejda Dicusară a reiterat argumentele fapt și de drept indicate în cererea de chemare în judecată. A menționat că nu este de acord cu hotărârea instanței de fond în partea respingerii acțiunii și că instanța de fond neîntemeiat a obligat Casa Națională de Asigurări Sociale să emită actul administrativ individual, prin care să dispună stabilirea și achitarea pensiei Nadejdei Dicusară, cu includerea în stagiul de cotizare doar a perioadei 11 noiembrie 2013 – 21 octombrie 2015, deși în stagiul de cotizare urma a fi inclusă întreaga perioadă a anilor 2013-2016. Subliniază apelanta că ea nu este vinovată că a fost concediată illegal, că nu I sa achitat salariul și că compania la care a activat a fost lichidată.

Autoritatea publică apelantă, Casa Națională de Asigurări Sociale, în motivarea apelului a indicat că, că potrivit art. 5 din Legea nr. 156/1998, (1) în sistemul public, stagiul de cotizare însumează toate perioadele contributive.

Potrivit art. 6 din Legea nr. 156/1998, (1) Stagiul de cotizare se exprimă în ani. (2) Stagiul de cotizare al persoanelor angajate în baza contractului individual de muncă se calculează prin însumarea lunilor pentru care s-au plătit contribuții în mărimile stabilite de legislație și împărțirea acestei sume la 12. Rezultatul obținut se rotunjește până la o unitate după virgulă. In cazul în care suma anuală a contribuțiilor achitate este mai mică decât suma anuală a contribuțiilor calculate

din salariul minim lunar pe țară stabilit de legislație, stagiul de cotizare se calculează proporțional sumei achitate.

Conform art. 7 din Legea nr. 156/1998, (1) Dovada stagiului de cotizare se face pe baza datelor din contul personal, gestionat în conformitate cu Legea privind sistemul public al asigurărilor sociale. (2) Modul de confirmare a perioadelor necontributive asimilate, prevăzute la art. 5 alin.(2), se stabilește de Guvern.

Conform art. 8 din Legea nr. 156/1998, (1) Baza de calcul al pensiei o constituie venitul mediu lunar asigurat din toată perioada de activitate, valorizat la momentul stabilirii pensiei. (1^1) Valorizarea reprezintă indexarea venitului mediu lunar asigurat realizat începând cu 1 ianuarie 1999, reieșind din coeficientul de creștere a salariului mediu pe economie din perioadele contributive până la anul precedent anului de stabilire a pensiei. Coeficienții de valorizare pentru fiecare an se aprobă de Guvern în fiecare an la 1 aprilie. (2) Venitul mediu lunar asigurat se determină din suma contribuțiilor plătite în perioadele contributive, cotele de contribuții stabilite prin lege pentru aceste perioade și numărul total de luni de cotizare. Formula de calcul al venitului mediu lunar asigurat este redată în anexa nr.1, parte integrantă a prezentei legi. (3) Pentru perioadele specificate la art.5 alin.(2) lit.a), d) și e), la determinarea venitului mediu lunar asigurat începând cu 1 ianuarie 1999 se ia în considerare salariul minim lunar pe țară la data calculării pensiei. Pentru perioadele specificate la art.5 alin. (2) lit.a^1), b) și f), la determinarea venitului mediu lunar asigurat începând cu 1 ianuarie 1999 se ia în considerare salariul mediu lunar pe țară la data calculării pensiei.

Potrivit Regulamentului privind modalitatea de calculare a pensiilor și modalitatea de confirmare a stagiului de cotizare pentru stabilirea pensiilor nr.165/2017, pct. 65. Stagiul de cotizare se calculează prin însumarea lunilor pentru care s-au plătit contribuții, în mărimile stabilite, la bugetul asigurărilor sociale de stat și împărțirea sumei obținute la 12. Rezultatul obținut se rotunjește până la o unitate după virgulă. In cazul în care suma anuală a contribuțiilor achitate este mai mică decât suma anuală a contribuțiilor calculate din salariul minim lunar pe țară stabilit de legislație, stagiul de cotizare se calculează proporțional sumei achitate. Stagiul de cotizare realizat după stabilirea/reexaminarea pensiei pentru limită de vârstă se calculează prin însumarea lunilor pentru care s-au plătit contribuții și împărțirea sumei obținute la 12. Rezultatul obținut se rotunjește până la o unitate după virgulă.

Pct. 69. Stagiul de cotizare realizat până la introducerea evidenței individuale de asigurări sociale (până la 1 ianuarie 1999) se confirmă prin carnetul de muncă sau prin alte documente eliberate în modul stabilit. În urma introducerii evidenței individuale de asigurări sociale (după 1 ianuarie 1999), stagiul de cotizare se confirmă în baza datelor din contul personal de asigurări sociale al persoanei asigurate, gestionat în conformitate cu Legea privind sistemul public de asigurări

sociale. În conformitate cu art. 32 al Legii nr. 489/1999 privind sistemul public de asigurări sociale, neplata în termenele stabilite a contribuției de asigurări sociale de către asigurații cu declarație de asigurare sau cu contract de asigurare atrage după sine decăderea din drepturile la prestații până la achitarea contribuțiilor restante și a majorărilor de întârziere aferente. Potrivit art. 36 din Legea nr. 489/1999, stagiul de cotizare se exprimă în ani și se calculează prin însumarea lunilor pentru care s-au plătit contribuții, în mărimile stabilite, la bugetul asigurărilor sociale de stat, atât asigurat, cât și de angajator sau, după caz, numai de asigurat, în situațiile prevăzute la art. 14 pct. 3)- 5) și prin împărțirea sumei obținute la 12.

A subliniat partea apelantă că, potrivit dosarului de pensionare, Nadejda Dicusară a devenit beneficiară de pensie parțială pentru limită de vârstă începând cu data de 29.05.2011, pentru un stagiu de cotizare realizat până în anul 1998, de 26,4 ani (Decizia de stabilire a pensiei nr. *****).

Ulterior, pensia reclamantei a fost recalculată începând cu 01.12.2015 pe baza noului stagiului de cotizare de 29,4 ani, fiind inclusă perioada anilor 01.01.2000 - 31.12.2002, perioadă în care aceasta a fost deținătoare de teren agricol și s-au achitat contribuții de asigurări sociale (Decizia de recalculare a pensiei nr. 32/2015/23107).

Potrivit art. 33 alin. (4^2) din Legea nr. 156/1998, reexaminarea pensiilor pentru limită de vârstă, stabilite până la 1 ianuarie 2019, se efectuează în raport cu stagiul de cotizare cumulat după realizarea dreptului la pensie pentru limită de vârstă, conform eșalonării prevăzute în tabelul nr. 1^1.

La data de 03.01.2023, Nadejda Dicusară a depus cerere la CTAS ***** privind reexaminarea pensiei conform art. 33 alin. (4^2) din Legea nr. 156/1998.

Prin decizia de reexaminarea a pensiei nr. 32/2023/540 din 24.01.2023, pensia apelantei a fost reexaminată pentru stagiul de cotizare cumulat după realizarea dreptului la pensie pentru limită de vârstă, acesta constituind 2,6 ani. Începând cu 01.02.2023, cuantumul pensiei reexaminat al apelantei constituind -2346,62 lei.

La data de 16.12.2022 la CNAS a fost înregistrată cu nr. ***** cererea prealabilă a apelantei prin care a solicitat includerea în stagiul de cotizare anii 2013, 2014, 2015, 2016 - activitate realizată la *****.

Prin scrisoarea CNAS nr. ***** din 27.12.2022, apelantei i s-a comunicat circumstanțele de pensionare, stagiul de cotizare confirmat după stabilirea pensiei, data de la care survine dreptul de reexaminarea a pensiei pentru stagiul de cotizare realizat după stabilirea pensiei, inclusiv informația cu privire la confirmarea stagiului de cotizare în sistemul public de asigurări sociale, nefiind admise pretențiile din cererea prealabilă.

Referitor la pretențiile reclamantei/apelante din cererea de chemare în judecată, CNAS menționează că în acțiune reclamanta invocă caracterul ilegal al acțiunilor

pârâtului privind neincluderea în stagiul de cotizare a perioadei realizate după stabilirea pensiei - anii 2013, 2014, 2015, 2016.

CNAS consideră că nu poate fi obligată să include în stagiul de cotizare a intimate perioada 11 noiembrie 2013 – 21 octombrie 2015, or, precum s-a remarcat supra, potrivit art. 5, 6 și 7 din Legea nr. 156/1998, în sistemul public, stagiul de cotizare însumează toate perioadele contributive. Stagiul de cotizare al persoanelor angajate în baza contractului individual de muncă se calculează prin însumarea lunilor pentru care s-au plătit contribuții în mărimile stabilite de legislație. Dovada stagiului de cotizare se face pe baza datelor din contul personal, gestionat în conformitate cu Legea privind sistemul public al asigurărilor sociale.

Indică partea apelantă că în cadrul examinării cauzei în instanța de fond, a atras atenția asupra faptului că, din analiza extrasului de cont de asigurări sociale al reclamantei din Registrul de stat al evidenței individuale în sistemul public de asigurări sociale, administrat de CNAS conform Hotărârii Guvernului nr. 399/2021, se constată următoarea stare de fapt:

- pentru perioada 01.04.2012 - 11.11.2013, reclamanta figurează ca fiind angajată la *****;

- în perioada 01.04.2012 - 31.03.2013, ***** a declarat și achitat contribuțiile de asigurări sociale pentru reclamantă - contribuții individuale și contribuții de bază. Iar, pentru perioada 01.04.2013 — 11.11.2013 ***** nu a efectuat careva plăți de contribuții în privința reclamantei din venitul declarat. Conform aceluiași extras de cont de asigurări sociale, reclamanta după data de 11.11.2013 nu mai figurează ca angajat al *****.

La reexaminarea pensiei reclamantei conform art. 33 alin. (4^2) din Legea nr. 156/1998, s-a inclus perioada contributivă 01.04.2012 - 31.03.2013.

Astfel, având în vedere circumstanțele de fapt și de drept descrise supra, reclamanta nu are temei legal pentru a pretinde includerea în stagiul de cotizare a perioadelor pentru care nu sau achitat contribuțiile necesare la bugetul asigurărilor sociale de stat, cât și pentru acele perioade nedeclarate care nu figurează în extrasul de cont de asigurări sociale al acesteia.

În cazul în care reclamanta a realizat activitate la ***** și după data de 11.11.2013, aceasta urmează să se adreseze către fostul angajator cu solicitarea privind declararea acestei perioade potrivit cadrului normativ în vigoare precum și achitarea contribuțiilor de asigurări sociale de stat obligatorii.

Or, potrivit art. 57 alin. (3) al Legii privind sistemul public de asigurări sociale nr. 489/1999, angajatorii persoane fizice și juridice sânt obligați să pună laf dispoziția Casei Naționale și a structurilor ei teritoriale datele și documentele necesare atribuirii codului personal de asigurări sociale, ținerii evidenței stagiului de cotizare și plății contribuțiilor de asigurări sociale conform unei metodologii elaborate de Casa Națională (pentru perioada anilor 1999 - 2017).

Astfel, Registrul de stat al evidenței individuale se formează în baza datelor declarate de către angajatori, ceea ce asigură acumularea informațiilor la conturile personale de asigurări sociale referitoare la mărimea contribuțiilor de asigurări sociale de stat obligatorii calculate și transferate la bugetul asigurărilor sociale de stat.

Respectiv, angajatorul poartă responsabilitatea privind declararea în aspect nominal a informațiilor pe toți angajații entității conform documentelor de evidență contabilă în strictă coincidență cu calculele efectuate la întreprindere în folosul angajaților.

În așa fel, doar în cazul în care contul de asigurări sociale al reclamantei se va suplini, aceasta va fi în drept să solicite organului de asigurări sociale reexaminarea dreptului la pensiei în conformitate cu prevederile art. 33 al Legii nr.156/1998.

La acest, capitol mai remarcă partea apelantă, că unul din principiile de bază al organizării și funcționării sistemului public de asigurări sociale, este „principiul contributivității" prevăzut la art. 3 lit. e) din Legea nr. 489/1999, conform căruia drepturile de asigurări sociale se cuvin pe temeiul contribuțiilor de asigurări sociale plătite.

A mai indicat CNAS că, pe un alt litigiu între aceleași părți Dicusară Nadejda vs CNAS privind contestarea actului administrativ și obligarea includerii în stagiu de cotizare a perioadei 1998-2002, Curtea Supremă de Justiție prin decizia din 09.06.2022 dos. nr.3ra-1197/21, a constatat netemeinicia acțiunii reclamantei pe motivul neachitării contribuțiilor de asigurări sociale.

De asemenea, tot cu titlu de informare mai comunică, că prin Decizia Curții Supreme de Justiție din 24.03.2021 dosar nr. 3ra-146/21, instanța supremă a stabilit irevocabil că perioadele pentru care nu au fost achitate contribuțiile de asigurări sociale de stat obligatorii, nu pot fi incluse în stagiul de cotizare la stabilirea pensiei.

Reieșind din cele expuse supra CNAS solicită casarea hotărîrii instanței de fond, cu emiterea unei noi decizii prin care acțiunea reclamantei Dicusară Nadejda, să fie respinsă ca fiind neîntemeiată.

Argumentele participanților la proces:

Apelanta Nadejda Dicusară, în ședința instanței de apel a susținut integral argumentele indicate în motivarea apelului. A solicitat admiterea acestuia în sensul formulat.

Restul participanșilor la proces în ședința instanței de apel nu s-au prezentat din motive necunoscute, deși au fost înștiințați legal despre locul, data şi ora examinării cauzei, despre motivele neprezenței nu au informat instanța de apel, nu au înaintat cereri de amânare a ședinței sau de examinare în lipsa lor, motiv din care, pornind de la reglementările art.239 alin. (2) Cod administrativ, Completul judiciar a dispus judecarea cauzei în absența acestora.

Audiind reclamanta, studiind materialele dosarului şi înscrisurile administrate, verificând argumentele expuse în cererile de apel, precum și cercetând din oficiu starea de fapt în baza tuturor probelor administrate la caz, Completul judiciar specializat în examinarea cauzelor de contencios administrativ al Curţii de Apel Centru conchide că apelurile declarate de Nadejda Dicusară și de Casa Națională de Asigurări Sociale sunt neîntemeiate, motiv din care urmează a fi respinse cu menţinerea hotărîrii Judecătoriei Chișinău sediul Rîșcani din 03 iunie 2024, din următoarele considerente.

Aprecierea instanţei de apel a argumentelor părţilor şi cadrului legal aplicabil speţei:

În conformitate cu prevederile art. 195 Cod administrativ, *procedura acţiunii în contenciosul administrativ se desfăşoară conform prevederilor prezentului cod. Suplimentar se aplică corespunzător prevederile Codului de procedura civilă, cu excepţia art.169–171.*

Potrivit dispoziţiilor art.219 alin.(1), (3) Cod administrativ, *(1) Instanţa de judecată este obligată să cerceteze starea de fapt din oficiu în baza tuturor probelor legal admisibile, nefiind legată nici de declarațiile făcute, nici de cererile de solicitare a probelor înaintate de participanți. (3) Instanța de judecată nu are dreptul să depășească limitele pretențiilor din acțiune, însă, totodată, nu este legată de textul cererilor formulate de participanții la proces.*

În conformitate cu prevederile art. 240 alin. (1) lit. a) Cod administrativ, *examinînd cererea de apel, instanţa de apel adoptă una dintre următoarele decizii-* ***respinge apelul.***

Conform art. 239 Codul de procedură civilă, *hotărârea judecătorească trebuie să fie legală şi întemeiată. Instanţa îşi întemeiază hotărârea numai pe circumstanţele constatate nemijlocit de instanţă şi pe probele cercetate în şedinţă de judecată.*

În temeiul art.240 alin.(1) Cod de procedură civilă, *la deliberarea hotărîrii, instanţa judecătorească apreciază probele, determină circumstanţele care au importanţă pentru soluţionarea cauzelor, care au fost sau nu stabilite, caracterul raportului juridic dintre părţi, legea aplicabilă soluţionării cauzei şi admisibilitatea acţiunii.*

Hotărârea este întemeiată, dacă în ea sunt expuse toate circumstanţele care au importanţă la soluţionarea cauzei şi care au fost verificate în şedinţa de judecată multilateral, complet, fiind elucidate probele privind circumstanţele constatate ale cauzei.

Prevederile legale enunţate impun în mod expres, obligația instanţei de apel să verifice circumstanţele şi raporturile juridice stabilite în hotărârea primei instanţe,

precum şi cele care nu au fost stabilite şi este obligată să verifice legalitatea hotărârii în întregul ei şi să se pronunţe asupra tuturor motivelor invocate în apel.

Respectiv, conform practicii CEDO instanţa de apel, potrivit regulilor unui proces echitabil pornind de la aprecierea rolului determinant al concluziilor sale, are obligaţia să examineze efectiv problemele esenţiale care îi sunt supuse aprecierii şi să nu se limiteze doar la însuşirea motivelor și concluziilor date de instanţa inferioară. (*Hirro Balani c. Spaniei*, nr.18064/91 din 09.12.1994 §27; *Georgiadis v. Greciei* nr.21522/93 din 29.05.1997 §43).

Completul specializat în examinarea cauzelor de contencios administrativ al Curţii de Apel Centru, analizând legalitatea hotărârii pronunţate în raport cu prevederile art.225 Cod administrativ; art. 239 – 241 Cod de procedură civilă, constată că aceasta urmează a fi menţinută, or instanţa de fond, corect a elucidat şi constatat circumstanţele cauzei, a verificat şi apreciat obiectiv, probele prezente la materialele cauzei, stabilind corect circumstanțele de fapt și aplicând corect legislația pertinentă ce guvernează raportul litigios.

Materialul probatoriu administrat de instanţa de fond, denotă următoarea situaţie;

<u>În fapt:</u>

Materialele cauzei atestă că, la 26 ianuarie 2021, Nadejda Dicusară s-a adresat cu cerere Casei Teritorială de Asigurării Sociale ***** prin care a solicitat includerea în stagiul de cotizare a anilor 2014-2015 (f.d. 42).

La 03 februarie 2021, Casa Teritorială de Asigurări Sociale ***** a emis răspunsul nr. *****prin care a informat reclamanta că, modificările în Registrul de stat al evidenței individuale vor fi făcute în baza declarațiilor persoanelor asigurate de contribuabilul ***** pentru perioada solicitată la Oficiul Teritorial al Casei Naționale de Asigurării Sociale conform adresei juridice (f.d. 43).

La 16 decembrie 2022, reclamanta a adresat Casei Naționale de Asigurări Sociale cererea prealabilă, înregistrată cu nr. D-***** prin care a solicitat recalcularea pensiei prin includerea în stagiul de cotizare a anilor lucrați la *****, 2013-2016. (f.d. 10)

Prin decizia Casei Naționale de Asigurări Sociale nr. ***** din 27 decembrie 2022 cererea prealabilă a fost respinsă. (f.d 11)

Manifestînd dezacordul cu decizia Casei Teritoriale de Asigurări Sociale ***** nr. *****din 03 februarie 2021 și decizia Casei Naționale de Asigurări Sociale nr. ***** din 27 decembrie 2022 emisă la soluționarea cererii prealabile, Nadejda Dicusară a sesizat instanța de contencios administrativ cu prezenta acțiune, solicitând obligarea Casei Naționale de Asigurări Sociale să emită actul administrativ individual, prin care să dispună stabilirea și achitarea pensiei Nadejdei Dicusară, cu includerea în stagiul de cotizare a perioadei 2013-2016.

<u>Admisibilitatea acțiunii:</u>

Prevederi relevante ale Codului administrative sunt următoarele:

Articolul 20. *Acţiunea în contencios administrativ*

Dacă printr-o activitate administrativă se încalcă un drept legitim sau o libertate stabilită prin lege, acest drept poate fi revendicat printr-o acţiune în contencios administrativ, cu privire la care decid instanţele de judecată competente pentru examinarea procedurii de contencios administrativ, conform prezentului cod.

Articolul 206. *Felurile acţiunilor în contencios administrativ*

(1) O acţiune în contencios administrativ poate fi depusă pentru:

b) obligarea autorităţii publice să emită un act administrativ individual (acţiune în obligare);

Reieșind din cerințele formulate, rezultă că, acțiunea reclamantei este una în obligare.

Articolul 191. *Competenţa jurisdicţională pentru acţiunea în contencios administrativ*

(1) Cu excepţia cazurilor prevăzute la alin.(2) şi (3), judecătoriile soluţionează în fond toate acţiunile în contencios administrativ.

Articolul 196. *Competenţa teritorială pentru acţiunea în contencios administrativ*

(1) Acţiunea în contencios administrativ se depune la instanţa de judecată în a cărei rază teritorială îşi are sediul autoritatea publică care a desfăşurat activitatea administrativă contestată, daca legea nu prevede altfel.

Ținînd cont de obiectul acțiunii și avînd în vedere prevederile art.191 alin.(1) Cod administrativ, examinarea prezentei cauze ține de competența Judecătoriei Chișinău, or obiectul acesteia nu se regăsește în excepțiile de la alin.(2) și (3) a art.191 Cod administrativ.

Astfel, acțiunea în contencios administrativ(în obligare) a fost înaintată de reclamantă cu respectarea competenței jurisdicționale și teritoriale.

Articolul 17. *Dreptul vătămat*

Drept vătămat este orice drept sau libertate stabilit/stabilită de lege căruia/căreia i se aduce atingere prin activitate administrativă.

Articolul 39. *Accesul liber la justiţie*

(1) Controlul judecătoresc al activităţii administrative este garantat şi nu poate fi îngrădit.

(2) Orice persoană care revendică un drept vătămat de către o autoritate publică în sensul art.17 sau prin nesoluţionarea în termenul legal a unei cereri se poate adresa instanţei de judecată competente.

Articolul 189. *Înaintarea acţiunii în contencios administrativ*

(1) Orice persoană care revendică încălcarea unui drept al său prin activitatea administrativă a unei autorităţi publice poate înainta o acţiune în contencios

administrativ.

Articolul 10. *Actul administrativ individual*

(1) Actul administrativ individual este orice dispoziţie, decizie sau altă măsură oficială întreprinsă de autoritatea publică pentru reglementarea unui caz individual în domeniul dreptului public, cu scopul de a produce nemijlocit efecte juridice, prin naşterea, modificarea sau stingerea raporturilor juridice de drept public.

Articolul 11. *Categoriile actelor administrative individuale*

(1) Actele administrative individuale pot fi:

a) acte defavorabile – actele care impun destinatarilor lor obligaţii, sancţiuni, sarcini sau afectează drepturile/interesele legitime ale persoanelor ori care resping, în tot sau în parte, acordarea avantajului solicitat.

Instanța de apel statuează că, decizia Casei Teritoriale de Asigurări Sociale ***** nr. *****din 03 februarie 2021 și decizia Casei Naționale de Asigurări Sociale nr. ***** din 27 decembrie 2022 emisă la soluționarea cererii prealabile - constituie acte administrative individuale defavorabile reclamantei.

Articolul 19. *Cererea prealabilă*

Cererea prealabilă este instituţia care oferă o cale de soluţionare prejudiciară a litigiilor administrative.

Articolul 162. *Scopul procedurii prealabile*

(1) Procedura prealabilă urmăreşte scopul de a verifica legalitatea actelor administrative individuale.

(2) Dacă autoritatea publică nu soluţionează petiţia în termenele prevăzute de prezentul cod, persoana afectată este în drept să depună cerere prealabilă.

(3) Cererea prealabilă poate fi îndreptată spre:

a) anularea în tot sau în parte a unui act administrativ individual ilegal sau nul;

b) emiterea unui act administrativ individual.

Articolul 208. *Respectarea procedurii prealabile*

(1) Până la înaintarea acţiunii în contencios administrativ se va respecta procedura prealabilă, cu excepţiile prevăzute de lege.

(3) Dacă procedura prealabilă nu este prevăzută de lege, acţiunea în obligare se admite numai în cazul în care reclamantul a depus anterior la autoritatea publică competentă o cerere de emitere a actului administrativ individual.

După cum rezultă din materialele cauzei elucidate anterior, se atestă că anterior sesizării instanței de contencios administrativ cu prezenta acțiune, Nadejda Dicusară a respectat procedura prealabilă.

Articolul 209. *Termenul de înaintare a acţiunii în contencios administrativ*

(1) Acţiunea în contestare şi acţiunea în obligare se înaintează în decurs de 30 de zile, dacă legea nu prevede altfel. Acest termen începe să curgă de la:

a) data comunicării sau notificării deciziei cu privire la cererea prealabilă sau

data expirării termenului prevăzut de prezentul cod pentru soluţionarea acesteia;

Astfel, coroborând prevederile normelor legale citate anterior, cu circumstanțele de fapt ale cauzei, Completul judiciar statuează că, acțiunea înaintată de Nadejda Dicusară la 13 ianuarie 2023, a fost depusă în instanța de contencios administrativ în termen, cît și cu respectarea procedurii prealabile, din care motive, instanța de fond corect a conchis asupra admisibilității acțiunii și a reținut spre examinare fondul cerințelor formulate în acțiune.

Referitor la fondul acțiunii.

Prevederi relevante ale Codului administrative sunt următoarele:

Articolul 224. *Hotărîrile instanţei de judecată*

(1) Examinînd acţiunea în contencios administrativ în fond, instanţa de judecată adoptă una dintre următoarele hotărîri:

b) în baza unei acţiuni în obligare, anulează în tot sau în parte actul administrativ individual de respingere a solicitării sau o eventuală decizie adoptată în procedura prealabilă şi obligă autoritatea publică să emită un act administrativ individual, dacă revendicarea pretenţiei reclamantului de emitere a actului este întemeiată;

Instanța de fond, prin hotărîrea din 03 iunie 2024, a admis acțiunea în contencios administrativ înaintată de Nadejda Dicusară împotriva Casei Naționale de Asigurări Sociale cu privire la anularea actului administrativ individual de respingere a solicitării și obligarea emiterii actului administrativ favorabil.

S-a anulat decizia Casei Teritoriale de Asigurări Sociale ***** nr. *****din 03 februarie 2021 și decizia Casei Naționale de Asigurări Sociale nr. ***** din 27 decembrie 2022 emisă la soluționarea cererii prealabile.

S-a obligat Casa Națională de Asigurări Sociale să emită actul administrativ individual, prin care să dispună stabilirea și achitarea pensiei Nadejdei Dicusară, cu includerea în stagiul de cotizare a perioadei 11 noiembrie 2013 – 21 octombrie 2015.

În rest, acțiunea s-a respins.

Completul specializat în examinarea cauzelor de contencios administrativ al Curții de Apel Centru, apreciază hotărîrea Judecătoriei Chișinău sediul Rîșcani din 03 iunie 2024, ca fiind întemeiată din considerentele ce vor fi expuse încontinuare.

LEGISLAȚIA PERTINENTĂ (în vigoare la data inițierii procedurii administrative):

Legea privind sistemul public de pensii, nr. 156 din 14 octombrie 1998:

Articolul 1. Obiectul și scopul legii

(1) Prezenta lege stabilește cadrul legal al funcționării sistemului public de pensii, precum și interacțiunea acestuia cu sistemul public de asigurări sociale și cu alte mecanisme statale de protecție socială a populației.

(2) Scopul prezentei legi constă în asigurarea unui sistem de pensii echitabil și

sustenabil, care să garanteze un trai decent pentru beneficiarii de pensii.

Articolul 5. Stagiul de cotizare

(1) În sistemul public, stagiul de cotizare însumează toate perioadele contributive.

(2) Perioadele necontributive ale asiguratului asimilate stagiului de cotizare sînt:

a) perioada de îndeplinire a serviciului militar în termen sau cu termen redus;

a[1]) perioada de îndeplinire a serviciului militar prin contract sau a altui serviciu asimilat acestuia, dacă nu este posibilă stabilirea pensiei în condiţiile Legii asigurării cu pensii a militarilor şi a persoanelor din corpul de comandă şi din trupele organelor afacerilor interne nr. 1544-XII din 23 iunie 1993;

b) perioada de îngrijire a unui copil pînă la vîrsta de 3 ani de către unul din părinţi sau de tutore în caz de deces al ambilor părinţi;

c) perioada în care asiguratul a beneficiat de indemnizaţie pentru incapacitate temporară de muncă, de ajutor de şomaj, de alocaţie pentru integrare sau reintegrare profesională.

d) perioada de îngrijire a unui copil cu dizabilitate severă sub vârsta de 18 ani sau a unei persoane cu dizabilitate severă de către unul dintre părinți, de către tutore sau curator, până la angajarea în funcția de asistent personal;

e) perioada de rezidențiat în învățământul postuniversitar obligatoriu;

f) perioadele de activitate necontributive în funcția de judecător și procuror de pînă la 31 decembrie 2005;

g) perioadele în care au fost realizate, până la 1 ianuarie 1999, activitățile specificate la art. 50 alin. (1) lit. d)–f).

(3) Perioadele asimilate stagiului de cotizare prevăzute la alin. (2) nu pot însuma în total mai mult de 8 ani, cu excepția celor prevăzute la lit. a[1]), b), d) și f).

Articolul 6. Calcularea stagiului de cotizare

(1) Stagiul de cotizare se exprimă în ani.

(2) Stagiul de cotizare al persoanelor angajate în baza contractului individual de muncă se calculează prin însumarea lunilor pentru care s-au plătit contribuţii în mărimile stabilite de legislaţie şi împărţirea acestei sume la 12. Rezultatul obţinut se rotunjeşte pînă la o unitate după virgulă. În cazul în care suma anuală a contribuțiilor achitate este mai mică decît suma anuală a contribuțiilor calculate din salariul minim lunar pe țară stabilit de legislație, stagiul de cotizare se calculează proporțional sumei achitate.

Articolul 7. Dovada stagiului de cotizare

(1) Dovada stagiului de cotizare se face pe baza datelor din contul personal, gestionat în conformitate cu Legea privind sistemul public al asigurărilor sociale.

Articolul 8. Venitul mediu lunar asigurat

(1) Baza de calcul al pensiei o constituie venitul mediu lunar asigurat din toată perioada de activitate, valorizat la momentul stabilirii pensiei.

(1[1]) Valorizarea reprezintă indexarea venitului mediu lunar asigurat realizat începînd cu 1 ianuarie 1999, reieșind din coeficientul de creștere a salariului mediu pe economie din perioadele contributive pînă la anul precedent anului de stabilire a pensiei. Coeficienții de valorizare pentru fiecare an se aprobă de Guvern în fiecare an la 1 aprilie.

(2) Venitul mediu lunar asigurat se determină din suma contribuţiilor plătite în perioadele contributive, cotele de contribuţii stabilite prin lege pentru aceste perioade şi numărul total de luni de cotizare. Formula de calcul a venitului mediu lunar asigurat este redată în anexa nr.1, parte integrantă a prezentei legi.

(3) Pentru perioadele specificate la art. 5 alin. (2) lit. a) și e), la determinarea venitului mediu lunar asigurat începând cu 1 ianuarie 1999 se ia în considerare salariul minim lunar pe țară la data calculării pensiei. Pentru perioadele specificate la art. 5 alin. (2) lit. a[1]), b), d) și f), la determinarea venitului mediu lunar asigurat începând cu 1 ianuarie 1999 se ia în considerare salariul mediu lunar pe țară la data calculării pensiei.

Articolul 33. Reexaminarea drepturilor la pensie

(1) Reexaminarea drepturilor la pensie se efectuează în cazul:

a) apariţiei unor circumstanţe noi referitoare la stagiul de cotizare, venitul asigurat, ce au avut loc pînă la acordarea drepturilor la pensie;

b) transferării la altă categorie de pensie;

c) persoanelor care continuă să activeze după realizarea dreptului la pensie pentru limită de vîrstă;

d) persoanelor care continuă să activeze după realizarea dreptului la pensie de dizabilitate;

(3) Reexaminarea dreptului la pensie în cazurile prevăzute la alin. (1) lit. a), b), d) și e) din prezentul articol se efectuează conform formulelor indicate în anexele nr. 2, nr. 3 și nr. 4, iar în cazul prevăzut la alin. (1) lit. c) din prezentul articol – conform formulei indicate în anexa nr. 2[1].

Articolul 51. Confirmarea stagiului de cotizare realizat anterior implementării evidenţei individuale

(1) Stagiul de cotizare realizat anterior implementării evidenţei individuale se confirmă prin carnetul de muncă sau prin alte acte eliberate în modul stabilit.

(2) Modul de confirmare a stagiului de cotizare menţionat la alin.(1) se stabileşte de către Guvern.

Articolul 52. Calcularea şi confirmarea venitului asigurat realizat anterior implementării evidenţei individuale

(1) În venitul asigurat realizat anterior datei, implementării evidenţei individuale se includ toate tipurile de remunerare a muncii, primele şi alte plăţi asigurate, toate tipurile de remunerare a muncii colhoznicilor în gospodăriile colective, plata în natură.

(2) Tipurile de venituri neasigurate sînt stabilite de Guvern.

(3) Venitul asigurat se confirmă prin documentele eliberate de întreprinderi, organizaţii, instituţii în care şi-au desfăşurat activitatea asiguraţii sau de organele ierarhic superioare, precum şi de arhive. Documentele menţionate se perfectează în modul stabilit de Guvern.

Regulamentul privind modalitatea de calculare a pensiilor şi modalitatea de confirmare a stagiului de cotizare pentru stabilirea pensiilor, anexa nr. 1 la Hotărîrea Guvernului nr.165 din 21 martie 2017:

68. Stagiul de cotizare se confirmă în baza documentelor eliberate de la locul de muncă, serviciu, studii sau alte activităţi care se includ în stagiul de cotizare ori a documentelor eliberate de organizaţiile ierarhic superioare, precum şi de instituţiile de arhivă.

69. Stagiul de cotizare realizat pînă la introducerea evidenţei individuale de asigurări sociale (pînă la 1 ianuarie 1999) se confirmă prin carnetul de muncă sau prin alte documente eliberate în modul stabilit.

În urma introducerii evidenţei individuale de asigurări sociale (după 1 ianuarie 1999), stagiul de cotizare se confirmă în baza datelor din contul personal de asigurări sociale al persoanei asigurate, gestionat în conformitate cu Legea privind sistemul public de asigurări sociale.

70. Actul de bază care confirmă stagiul de cotizare, conform pct.69 alineatul întîi, este carnetul de muncă. În lipsa carnetului de muncă sau în cazurile în care carnetul de muncă include înscrieri incorecte şi imprecise sau lipsesc înscrisurile respective despre anumite perioade de activitate, pentru confirmarea stagiului se iau în considerare adeverinţele, extrasele din ordine, contul personal al angajatului în care se reflectă salariul calculat lunar, schema de încadrare şi alte documente ce conţin informaţii referitoare la perioada de muncă.

82. Documentele prezentate pentru confirmarea stagiului de cotizare trebuie să fie confirmate prin semnătura conducătorilor şi ştampila întreprinderii, organizaţiei (secţiilor de cadre).

Înscrierile în carnetul de muncă trebuie să fie executate în conformitate cu cerinţele prevăzute de legislaţia privind completarea, păstrarea şi evidenţa carnetului de muncă în vigoare la momentul completării carnetului de muncă.

În cazul în care documentele prezentate pentru confirmarea stagiului de cotizare conţin devieri de la regulile stabilite, chestiunea privind posibilitatea utilizării lor în calitate de dovezi ale stagiului de cotizare este soluţionată de către organele teritoriale de asigurări sociale.

Legea privind sistemul public de asigurări sociale nr. 489 din 08.07.1999:

Articolul 1. Noţiuni

În sensul prezentei legi, următoarele noţiuni semnifică:

contribuţie de asigurări sociale - sumă datorată în mod obligatoriu de plătitorul

contribuțiilor la bugetul asigurărilor sociale de stat;

plătitorul contribuţiilor la bugetul asigurărilor sociale de stat – persoană care, conform legislației privind sistemul public de asigurări sociale de stat, este obligată să calculeze și să achite la bugetul asigurărilor sociale de stat contribuții de asigurări sociale, majorări de întârziere și amenzi;

Articolul 25. Virarea contribuţiei de asigurări sociale

(2) Plătitorul contribuțiilor la bugetul asigurărilor sociale de stat calculează și virează lunar contribuția de asigurări sociale la bugetul asigurărilor sociale de stat.

Articolul 30. Aplicarea măsurilor de executare silită

(1) În cazul neplăţii, în termenele stabilite la art. 26, a contribuţiilor datorate bugetului asigurărilor sociale de stat, Serviciului Fiscal de Stat procedează la aplicarea măsurilor de executare silită, conform legislaţiei fiscale.

(2) În sensul stingerii obligaţiilor la bugetul asigurărilor sociale de stat, noţiunile utilizate în legislaţia fiscală semnifică:

a) obligaţie fiscală - contribuţiile de asigurare socială de stat, alte sume impuse spre plată contribuabililor în bugetul asigurărilor sociale de stat, precum şi sumele majorărilor de întîrziere (penalităţilor) şi amenzilor aplicate pentru încălcarea legislaţiei care stabileşte aceste obligaţii;

b) contribuabil - persoana care, conform legislaţiei, este obligată să calculeze şi/sau să achite şi să achite sumele respective la bugetul asigurărilor sociale de stat;

Raportând prevederile normelor citate la circumstanțele cauzei, Completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții de Apel Centru reține că, Nadejda Dicusară, prin Decizia de stabilire a pensiei nr. ***** a devenit beneficiară de pensie parțială pentru limită de vârstă începând cu data de 29.05.2011, pentru un stagiu de cotizare realizat până în anul 1998, de 26,4 ani. (f.d. 4 dosar administrativ)

Ulterior, prin Decizia de recalculare a pensiei nr. 32/2015/23107, pensia apelantei a fost recalculată începând cu 01.12.2015 pe baza noului stagiului de cotizare de 29,4 ani, fiind inclusă perioada 01.01.2000 -31.12.2002, perioadă în care aceasta a fost deținătoare de teren agricol și s-au achitat contribuții de asigurări sociale. (f.d.7 dosar administrativ)

Deasemenea materialele cauzei atestă că, la data de 17 ianuarie 2014 reclamanta Dicusară Nadejda a înaintat acţiune împotriva ***** cu privire la încasarea salariului neachitat, a salariului pentru lipsa forţată de la muncă, a prejudiciului pentru reţinerea cornetului de muncă, a sumei pentru concediul nefolosit, a sumei pentru stagierea a trei persoane, a sumei pentru un lucrătorul, a sumeireținute în urma comiteriifurtuluișia prejudiciului moral.

Prin hotărîrea Judecătoriei Chișinău sediu Centru nr. 2- 1519/15 din 21.10.2015, cererea de chemare în judecată a lui Dicusară Nadejda împotriva ***** a fost admisă parțial.

S-a anulat Ordinului nr. ***** din 273-13 din 11.11.2013 ”cu privire la eliberarea Nadejdei Dicusară în baza art. 86 alin. (1) lit. h) și k) din Codul muncii”.

S-a restabilit Dicusară Nadejda la locul de muncă în funcția de vînzător.

Se încasează de la ***** în beneficiul lui Dicusară Nadejda salariul pentru absența forțată de la muncă pentru perioada 11.11.2013-21.10.2015 în mărime de 30 413 (treizeci mii patru sute treisprezece) lei 02 bani, restanța la salariu pentru perioada 02.01.2013- 11.11.2014 în mărime de 7 771 (șapte miișapte sute șaptezecișiunu) lei 75 bani, (…). În rest cerințele lui Dicusară Nadejda împotriva ***** cu privire la anularea Ordinului nr. ***** din 11.11.2023, restabilirea la locul de muncă, încasarea salariului pentru absența forțată de la locul de muncă, încasarea restanței la salariu pentru anul 2012 și 2013, încasarea plății pentru concediul nefolosit pentru anul 2012 și 2013, încasarea cheltuielilor suportate pentru tratament, pe credit, pentru amanet, energie electrică, transport, xeros, avize, stajiere, aducerea unui lucrător, furtul de gume și încasarea prejudiciului moral, s-au respins ca fiind neîntemeiate. (f.d.22-23)

Reieșind din motivarea acesteia, instanța de fond a constatat cu certitudine faptul că la data de 02 ianuarie 2013 Nadejda Dicusară a fost angajată la ***** în calitate de vînzător, fapt ce se confirmă atît prin înscrierea efectuată în carnetul de muncă a acesteia, cît și prin Contractul individual de muncă din aceeași dată, care a fost prelungit tacit de către părți și Ordinul de angajare nr. nr. *****.

Totodată instanța a constatat ilegalitatea acțiunilor pîrîtului la eliberarea reclamantei din funcția deținută, pe cale de consecință fiind admisă și pretenția reclamantei privind restabilirea la locul de muncă începînd cu data eliberării sale, și anume 11 noiembrie 2013. Deasemenea s-a dispus încasarea de la ***** în beneficiul lui Dicusară Nadejda salariul pentru absența forțată de la muncă pentru perioada **11.11.2013-21.10.2015.**

Prin decizia Curții de Apel Chișinău nr. *** din 07.04.2016**, s-a casat parțial hotărârea Judecătoriei Centru mun. Chișinău din 21.10.2015, s-a admis parțial cerința Nadejdei Dicusară cu privire la încasarea salariului restant pentru munca prestată suplimentar pentru anul 2013, ca întemeiată, s-a încasat din contul ***** în beneficiul Nadejdei Dicusară suma de 39178,25 lei cu titlu de salariu restant pentru muncă prestată suplimentar pentru anul 2013, în rest fiind menținută hotărârea Judecătoriei Centru mun. Chișinău din 21.10.2015. (f.d.26-40)

În acest context s-a reținut că, dacă prima instanță a calculat restanța la salariu în mărime de 7771,75 lei pentru perioada 02 ianuarie 2013 și până la 11 noiembrie 2013 având la bază salariul de 1300 lei stabilit prin ordinul de angajare, instanța de apel va adăuga și va compensa apelantei pe lângă restanța la salariu și echivalentul

muncii prestate suplimentar la 3 gherete având la bază suma de 4500 pe lună (sumă care include salariul de 1300 lei și 3200 lei remunerare a salariului pentru munca prestată suplimentar 4500 pentru 30 zile = 150 lei pe zi (4500: 30) și respectiv 150 lei *313 zile lucrate real de apelantă (150 *313=46950 lei), constituie suma de 46950 lei. (f.d. 26-40)

La 26 ianuarie 2021, Nadejda Dicusară s-a adresat cu cerere Casei Teritorială de Asigurării Sociale ***** prin care a solicitat includerea în stagiul de cotizare a anilor 2013- 2015, de activitate în calitate de vânzător la *****, invocând în susținerea pretențiilor sale hotărîrea Judecătoria Chișinău sediu Centru nr. 2-1519/15 din 21.10.2015 și decizia Curții de Apel Chișinău nr. ***** din 07.04.2016. Totodată, apelanta pretinde că perioada în care a fost lipsită neîntemeiat de posibilitatea de a munci, urmează a fi inclusă în stagiul său de cotizare.

Casa Națională de Asigurări sociale a respins solicitările apelantei, invocând în susținerea soluției adoptate că această perioadă nu poate fi inclusă în calcul datorită faptului că pentru perioada 01.04.2013 - 11.11.2013 ***** nu a efectuat careva plăți de contribuții în privința apelantei din venitul declarat, iar în cazul în care Nadejda Dicusară a realizat activitate la ***** și după data de 11.11.2013, aceasta urmează să se adreseze către fostul angajator cu solicitarea privind declararea acestei perioade potrivit cadrului normativ în vigoare precum și achitarea contribuțiilor de asigurări sociale de stat obligatorii.

Cu referire la speța în cauză, instanța de fond întemeiat a dispus anularea deciziei Casei Teritoriale de Asigurări Sociale ***** nr. *****din 03 februarie 2021 și deciziei Casei Naționale de Asigurări Sociale nr. ***** din 27 decembrie 2022 emisă la soluționarea cererii prealabile și a obligat Casa Națională de Asigurări Sociale să emită actul administrativ individual, prin care să dispună stabilirea și achitarea pensiei Nadejdei Dicusară, cu includerea în stagiul de cotizare a perioadei 11 noiembrie 2013 – 21 octombrie 2015. Or, decizia Casei Teritoriale de Asigurări Sociale ***** nr. *****din 03 februarie 2021 și decizia CNAS nr. ***** din 27 decembrie 2022, ignoră faptele stabilite printr-o hotărâre judecătorească definitivă, acționând astfel contrar prevederilor legale care stipulează forța obligatorie a hotărârilor instanței.

Potrivit art. 123 alin. (2) Cod de procedură civilă, faptele stabilite printr-o hotărâre judecătorească irevocabilă într-o cauză civilă soluționată anterior în instanță de drept comun sau în instanță specializată sunt obligatorii pentru instanța care judecă cauza și nu se cer a fi dovedite din nou și nici nu pot fi contestate la judecarea unei alte cauze civile la care participă aceleași persoane.

Astfel, situația juridică a Nadejdei Dicusară, în special existența raportului de muncă și drepturile salariale pentru perioada disputată (11 noiembrie 2013 – 21 octombrie 2015), a fost examinată și stabilită de instanțele judecătorești prin

Hotărârea Judecătoriei Centru, mun. Chișinău, din 21 octombrie 2015 și Decizia Curții de Apel Chișinău din 07 aprilie 2016.

Conform Legii privind sistemul public de pensii, stagiul de cotizare însumează toate perioadele contributive. Argumentul CNAS, conform căruia reclamanta ar trebui să se adreseze fostului angajator pentru achitarea contribuțiilor, este nefondat în condițiile în care o hotărâre judecătorească irevocabilă a statuat deja asupra drepturilor salariale. Iar CNAS urma a întreprinde măsurile necesare pentru emiterea actului administrativ individual, prin care să dispună stabilirea și achitarea pensiei Nadejdei Dicusară, cu includerea în stagiul de cotizare a perioadei 11 noiembrie 2013 – 21 octombrie 2015.

La caz, actele administrative contestate încalcă inclusiv și prevederile Legii nr. 489/1999, prin faptul că transferă responsabilitatea neexecutării obligațiilor de plată de la angajator (plătitorul contribuțiilor) la angajată (persoana asigurată), privând-o astfel pe Nadejda Dicusară de un drept social garantat.

Conform prevederilor Legii privind sistemul public de asigurări sociale nr. 489 din 08.07.1999, obligația de a calcula și vira contribuțiile de asigurări sociale revine exclusiv angajatorului.

Instanța de apel subliniază că, în sensul art.1 din Legea privind sistemul public de asigurări sociale nr. 489 din 08.07.1999, următoarele noţiuni semnifică: *contribuție de asigurări sociale* - sumă datorată în mod obligatoriu de plătitorul contribuțiilor la bugetul asigurărilor sociale de stat; *plătitorul contribuțiilor la bugetul asigurărilor sociale de stat* – persoană care, conform legislației privind sistemul public de asigurări sociale de stat, este obligată să calculeze și să achite la bugetul asigurărilor sociale de stat contribuții de asigurări sociale, majorări de întârziere și amenzi.

Conform art. 25 alin. (2) Legea privind sistemul public de asigurări sociale, plătitorul contribuțiilor la bugetul asigurărilor sociale de stat calculează și virează lunar contribuția de asigurări sociale la bugetul asigurărilor sociale de stat.

Astfel, existența unui raport de muncă (confirmat de instanța de judecată) și a veniturilor salariale pentru perioada 11.11.2013 – 21.10.2015 generează automat obligația angajatorului (*****) de a calcula și achita contribuțiile. Faptul că angajatorul nu și-a îndeplinit această obligație nu poate afecta dreptul angajatei la includerea perioadei în stagiul de cotizare.

Deasemenea legislația stabilește mecanisme clare pentru recuperarea sumelor neachitate, iar aceste mecanisme sunt îndreptate împotriva plătitorului contribuțiilor. Potrivit art. 30 din Legea privind sistemul public de asigurări sociale nr. 489 din 08.07.1999, (1) În cazul neplăţii, în termenele stabilite la art. 26, a contribuţiilor datorate bugetului asigurărilor sociale de stat, Serviciului Fiscal de Stat procedează la aplicarea măsurilor de executare silită, conform legislaţiei fiscale.

(2) În sensul stingerii obligaţiilor la bugetul asigurărilor sociale de stat, noţiunile utilizate în legislaţia fiscală semnifică:

a) obligaţie fiscală - contribuţiile de asigurare socială de stat, alte sume impuse spre plată contribuabililor în bugetul asigurărilor sociale de stat, precum şi sumele majorărilor de întîrziere (penalităţilor) şi amenzilor aplicate pentru încălcarea legislaţiei care stabileşte aceste obligaţii;

b) contribuabil - persoana care, conform legislaţiei, este obligată să calculeze şi/sau să achite şi să achite sumele respective la bugetul asigurărilor sociale de stat;

În lumina celor detaliate supra, refuzul CNAS de a include perioada 11 noiembrie 2013 – 21 octombrie 2015 în stagiul de cotizare, sub motivul neachitării contribuțiilor de către angajator, ar reprezinta o sancționare a persoanei asigurate (Nadejda Dicusară) pentru culpa terțului (angajatorul).

Instanța de apel subliniază că, existența dreptului la pensie este legată de activitatea prestată și venitul obținut, fapt confirmat prin hotărârile judecătorești irevocabile care au statuat asupra drepturilor salariale ale reclamantei.

Neîndeplinirea obligației de plată a contribuțiilor de către angajator este o problemă între angajator și stat (CNAS/SFS), care trebuie soluționată prin aplicarea mecanismelor de executare silită prevăzute de art. 30 din Legea nr. 489/1999.

În consecință, deciziile CNAS și CTAS întemeiat au fost anulate, iar CNAS obligată să emită un act administrativ individual prin care să dispună stabilirea și achitarea pensiei Nadejdei Dicusară, cu includerea perioadei 11 noiembrie 2013 – 21 octombrie 2015 în stagiul de cotizare.

Urmare a constatărilor detaliate supra vis-a-vis de circumstanțele faptice ale cazului dedus judecării în ordine de apel, Completul judiciar concluzionează că, argumentele expuse de către Nadejda Dicusară și de Casa Națională de Asigurări Sociale în cererile de apel sunt lipsite de substanță juridică obiectivă, iar instanța de fond - reieșind din cumulul probelor administrate, a soluționat cauza sub toate aspectele de fapt și de drept, în consecință hotărârea emisă fiind legală şi întemeiată, în corespundere cu art. 130 CPC.

Prin prisma acestor constatări, instanța de apel concluzionează că la caz dubiul judiciar a fost înlăturat, netemeinicia cerințelor părților apelante a fost demonstrată, iar argumentele invocate de către apelanți poartă caracter pur formal.

Cercetând cu maximă diligență materialul probator prezentat în raport cu starea de fapt reținută la caz, Completul specializat în examinarea cauzelor de contencios administrativ al Curții de Apel Centru notează că dosarul nu conţine vre-un element susceptibil să o facă să ajungă la o altă concluzie în prezenta cauză.

Sintetizând cele detaliate mai sus, statuând cu certitudine că argumentele părții apelante sunt neîntemeiate, iar hotărârea instanţei de fond este legală și întemeiată,

Completul de Contencios Administrativ conchide a respinge apelurile declarate de Nadejda Dicusară și de Casa Națională de Asigurări Sociale şi a menţine hotărârea Judecătoriei Chișinău sediul Rîșcani din 03 iunie 2024.

În conformitate cu prevederile art. 240 alin (1) lit. a) Cod administrativ, art. 389-390 CPC, Completul de Contencios Administrativ din cadrul Colegiului Civil, Comercial şi de Contencios Administrativ al Curţii de Apel Centru

D E C I D E :

Apelurile declarate de Nadejda Dicusară și de Casa Națională de Asigurări Sociale, ***se resping.***

Se menține hotărîrea Judecătoriei Chișinău sediul Rîșcani din 03 iunie 2024.

Decizia este executorie de la emitere, însă poate fi contestată cu recurs la Curtea Supremă de Justiţie.

Recursul se depune la Curtea Supremă de Justiţie în termen de două luni.

Președintele completului,

Judecătorul Mîra Ghenadie

Judecătorii Dașchevici

Grigore

Bostan Angela